

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่มีการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2459 เป็นต้นมา การถ่ายทอดความรู้ถือกันว่าเป็นพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งที่จะผลิตบัณฑิตออกไปปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามรูปแบบการบริหารงานแผ่นดิน ซึ่งเป็นระบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ในการที่จะเตรียมคนเพื่อรองรับและพร้อมสำหรับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่การใช้เทคโนโลยีมากขึ้น จำเป็นต้องมีความสมดุลย์ในด้านต่าง ๆ ประกอบกัน ได้แก่ ความรู้กว้าง สามารถเข้าใจปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นได้ง่าย และรวดเร็ว เป็นผู้ที่มองโลกในมุมกว้าง มีความรับผิดชอบไม่เฉพาะงานในสาขาอาชีพ หากแต่เป็นผู้ที่มีแนวคิดทัศนคติของการรับรู้และรับผิดชอบต่อสังคมโดยส่วนรวม เข้าใจในปรัชญา และเป้าหมายของชีวิต คุณธรรมและศีลธรรม (แผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระยะที่ 7 : 2535) ในด้านการผลิตบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดเป็นเป้าหมายว่า จะพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ ต้องมีความใฝ่รู้ ใฝ่คิด และมีทักษะในเชิงวิชาการ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และสร้างสรรค์ มีศักยภาพที่จะพัฒนาตัวเองในระยะต่อไป

จากแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระยะที่ 7 (2535 - 2539) การจัดการศึกษามุ่งผลิตองค์ความรู้ใหม่ และทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติเพียบพร้อมสนองความต้องการของการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต โดยจะมุ่งผสมผสานใน 3 ส่วน คือ การเรียนการสอน การวิจัย และกิจการนิสิต ให้เป็นกระบวนการเดียวกันกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการนิสิตได้วางกลวิธีในการปฏิบัติไว้ส่วนหนึ่งคือ การจัดให้มีสวัสดิการพื้นฐานและบริการบางประเภทให้แก่นิสิตทุกระดับ เพื่อบรรเทาอุปสรรคอันพึงมี เพื่อให้มีนิสิตมีโอกาส

พัฒนาจนบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา เปิดโอกาสให้นิสิตใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จัดบรรยากาศของชุมชนวิชาการ เช่น หอพักนิสิต การสร้างบรรยากาศในหอพักนิสิต และจัดให้มีกิจกรรมที่มีลักษณะส่งเสริมคุณภาพของนิสิตให้เพิ่มมากขึ้น (แผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระยะที่ 7 : 2535) การจัดหอพักภายในมหาวิทยาลัยนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะนิสิตที่เรียนในมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งนั้น มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด การศึกษาในระดับนี้บางวิชาต้องมีการฝึกปฏิบัติ มีกิจกรรมนอกเวลาเรียน ทำให้ไม่สะดวกในการเดินทางกลับที่พัก ซึ่งห่างไกล หรืออยู่นอกมหาวิทยาลัย การจัดหอพักยังเป็นการเพิ่มพูนบรรยากาศทางวิชาการ ประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาตัวบุคคลได้ (Fitzgerald, 1970 อ้างใน พรจันทร์ ล่องสกุล, 2530) หอพักนิสิตจึงเป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งนับได้ว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อออกไปพัฒนา และทำประโยชน์ให้กับสังคม การศึกษาในสมัยแรกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดเป็นแบบ Residential College คือ นิสิตทุกคนที่เรียน จะต้องพักอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยมีขุนสมิทธินุสรณ์ (เชื้อง สุธาวิชัย) เป็นผู้ปกครองหอพักคนแรก และต่อมาใน ปี พ.ศ. 2465 ตำแหน่งนี้เปลี่ยนชื่อเป็น "อนุสาสน์" จนถึงปัจจุบัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520)

ในปัจจุบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีหอพักนิสิตชาย 3 หลัง หอพักนิสิตหญิง 1 หลัง ซึ่งทั้ง 4 หลังนี้ เป็นหอพักนิสิตในระดับปริญญาบัณฑิต และมีที่ตั้งอยู่ภายใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2529 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีโครงการพัฒนาหอพักนิสิตขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในอันที่จะพัฒนารูปแบบและกิจกรรมของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เสริมสร้างบรรยากาศ และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย (University Life) ซึ่งจากงานวิจัยของ ศ.ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2531) เรื่อง รูปแบบและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศ และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบและกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2540 และสังเคราะห์รูปแบบและกิจกรรมเพื่อ

เสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ผลของการวิจัยพบว่า

1. ในด้านปัญหาและความต้องการของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยส่วนรวมมีปัญหาในด้านอาคารสถานที่ ด้านบริการและสวัสดิการ คุณลักษณะของหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยส่วนรวมรับรู้ว่าคุณเองมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบสูง ส่วนด้านความเอื้อเฟื้อและความมีวินัยในตนเองนั้น มีในระดับปานกลาง

ในด้านผลของการอยู่หอพักที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นในกลุ่มนิสิตชั้นปีที่ 1, 2, 3 นิสิตที่พักอยู่ในหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนอกหอพัก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน และนิสิตหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตชายในทุกชั้นปี

2. อนาคตภาพของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2540 ในด้านการลงทุน และการบริหารกิจการหอพักจะยังคงดำเนินการเหมือนปัจจุบัน คือดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย และแยกเป็นหอพักชายและหญิง แนวโน้มความต้องการเข้าพักในหอพักของนิสิตทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาจะเพิ่มมากขึ้น มหาวิทยาลัยมีแนวโน้มช่วยเหลือในการให้ข้อมูลหอพักนอกมหาวิทยาลัยและให้เป็นเงินทุนค่าที่พัก ในอนาคตหอพักจะมีมากขึ้น และมีการเก็บค่าหอพักในอัตราที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ในส่วนของงบประมาณดำเนินการ ในด้านสวัสดิการ และบริการต่าง ๆ จะมีแนวโน้มดีขึ้น อนุสาสก์ หรือผู้ช่วยอนุสาสก์มีแนวโน้มที่จะเป็นอาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้รับแต่งตั้ง เช่นเดียวกับปัจจุบัน ในด้านการจัดกิจกรรมในหอพัก มีแนวโน้มว่าจะมีการจัดกิจกรรมเสริมทางด้านวิชาการเช่น เชิญวิทยากรมาบรรยาย กิจกรรมด้านกีฬาและสันทนาการ กิจกรรมรับน้องใหม่ของหอพัก หอพักนิสิตในอนาคตจะถูกจัดให้เป็นแหล่งที่เพิ่มโอกาส และประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งพบปะระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และนิสิตกับนิสิต เพื่อพัฒนาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในด้านอัตราค่าที่พักมีแนวโน้มว่าจะเสียค่าที่พัก 500 - 900 บาทต่อเดือน ในด้านนิสิตบัณฑิตศึกษา พบว่า จำนวนนิสิตใหม่ทั้งชายและหญิง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

3. รูปแบบและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น "รูปแบบที่เหมาะสมควรเป็นหอพักตามแนวมนต์ศักดิ์แห่งจริงของ Residence Hall คือมุ่งเป็นที่พักอาศัยของนิสิตที่เอื้อต่อการศึกษา และหล่อ

หลอมคุณธรรมให้เกิดแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านโครงสร้างการบริหาร มีผู้จัดการเป็นผู้บริหารบุคคลและธุรการ อนุสาสก์จัดกิจกรรม และดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนานิสิต ให้บริการในรูปคณะกรรมการ คือ คณะกรรมการนโยบายหอพัก ซึ่งมีอธิการบดีเป็นประธาน และคณะกรรมการดำเนินงานหอพัก ซึ่งมีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตเป็นประธาน ส่วนในระดับฝ่าย แยกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารหอพักมีผู้อำนวยการสำนักหอพัก หรือผู้จัดการหอพัก เป็นผู้บังคับบัญชา และบริหารงานโดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษา เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ผู้อำนวยการสำนัก หรือผู้จัดการ อีกฝ่าย คือ ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนานิสิต มีอนุสาสก์เป็นผู้บังคับบัญชา โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาที่ได้รับการเสนอแต่งตั้ง ในด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตในหอพัก จะเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม บุคลิกภาพ ทักษะทางสังคม ส่งเสริมความเป็นผู้นำ กิจกรรมเพื่อปกครองตนเอง พัฒนาทักษะกีฬาและสุนทนากาญ และกิจกรรมเพื่อพัฒนาสติปัญญา" (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2531 : 98 - 99) ซึ่งก็เป็นไปตามนโยบายของสภามหาวิทยาลัย ที่จะสร้างชุมชนวิชาการขึ้นในมหาวิทยาลัย "จึงเห็นชอบให้ดำเนินการก่อสร้างหอพักเพื่อพัฒนาวิชาการขึ้น เพื่อเป็นการเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ต้องอุทิศเวลาเพื่อทำงานวิชาการ โดยไม่ต้องเสียเวลากับการเดินทางบนท้องถนน และลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าพักอาศัยได้รับประโยชน์ในการที่จะใช้เวลาได้อย่างเต็มที่กับการสร้างสรรค์งานวิชาการ" (หลักการและเหตุผลประกอบร่างระเบียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการบริหารหอพักเพื่อพัฒนาวิชาการ พ.ศ. 2532) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เกิดการสร้างหอพักขึ้น จากการประกวดตั้งชื่อและคำขวัญของหอพัก โดยจะต้องสะท้อนให้ถึงปรัชญาและเอกลักษณ์ของหอพัก เพื่อการเรียนรู้และที่อยู่อาศัย และเสริมสร้างการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย สำหรับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต จึงได้ชื่อว่า หอพักศึกษิตินิเวศน์ ซึ่งมีคำขวัญของหอพักว่า "รู้เรียน รู้คิด รู้มิตร รู้สังคม " หอพักใหม่นี้ตั้งอยู่บริเวณจุฬาลงกรณ์ ซอย 6 เดิมเป็นอาคารโรงเรียนกาญจนเทพที่เข้าพื้นที่อยู่ได้ขอเลิกกิจการและส่งอาคารคืนให้แก่มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2530 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้ปรับปรุงต่อเติมอาคารดังกล่าวนี้ให้เป็นหอพัก โดยใช้งบประมาณในการก่อสร้างประมาณ 19,693,500 บาท หอพักศึกษิตินิเวศน์

มีห้องพักแบบ 3 คน จำนวน 57 ห้อง แบบ 2 คน จำนวน 40 ห้อง รวมจุนิสิตได้ 251 คน เริ่มเปิดให้บริการแก่นิสิตในปี พ.ศ. 2532 การบริหารกิจการของหอพักศึกษิตนิเวศน์นี้ มีนโยบายที่จะต้องสามารถดำเนินการให้เลี้ยงตัวเองได้ และมีเงินเหลือเพื่อคืนทุนและปรับปรุงอาคารครั้งใหญ่ ภายใน 5 ปี

ปัจจุบันหอพักศึกษิตนิเวศน์ ได้ดำเนินกิจการมาเป็นเวลา 5 ปี และประกอบกับในปัจจุบันจำนวนนิสิตเพิ่มมากขึ้น ความต้องการในการพักอาศัยสำหรับนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดและไม่มีที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานครมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งมีลักษณะการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ศึกษาด້วยตนเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณาจารย์และเพื่อนนิสิต โดยเฉพาะในช่วงเวลาทำวิทยานิพนธ์ ที่ต้องการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และผลการทดลองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระยะที่ 7 จากสภาพดังกล่าว จึงสมควรที่จะได้มีการวิจัยเชิงประเมินหอพักศึกษิตนิเวศน์ ตามวัตถุประสงค์และนโยบายในการจัดตั้งหอพัก ทั้งในด้านการบริหาร การดำเนินการ การบริการและสวัสดิการและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในหอพัก เพื่อวัดผลของโครงการ โดยเปรียบเทียบผลที่เกิดจากโครงการหอพักศึกษิตนิเวศน์ กับเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับหอพัก และการปรับปรุงหอพักในอนาคต

จากวัตถุประสงค์ของหอพักศึกษิตนิเวศน์ ซึ่งมุ่งให้นิสิตได้อยู่ร่วมกันในที่พักที่มีบรรยากาศ เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าเรียน ฝึกฝนให้นิสิตรู้จักการอยู่ร่วมกัน เสริมสร้างบรรยากาศการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย สามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง มีการจัดรูปแบบและกิจกรรมในหอพักเพื่อพัฒนาทางวิชาการ เสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมกิจกรรมของสังคม สันทนาการ พละนารมย์ หล่อหลอมคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่นิสิต การดำเนินงานของหอพัก ให้มีลักษณะเป็นอิสระ มีการดำเนินงานในรูปแบบธุรกิจที่มีได้มุ่งแสวงหากำไรแบบธุรกิจของเอกชนทั่วไป เพียงแต่พอให้เลี้ยงตัวเองได้ คຸ້ມกับเงินทุนและค่าใช้จ่ายที่ได้ลงทุนไป ในการประเมินผลการใช้ชีวิตของนิสิต การบริหารงานของหอพัก

ตัวแปรเชิงกระบวนการและ วิธีการทำงาน ใช้การประเมินผลโดยการตั้งเกณฑ์อาจเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมนัก วิธีที่น่าจะมีความเหมาะสม คือ การเข้าไปศึกษาข้อมูลในลักษณะที่ต่อเนื่อง สยาวนาน ได้เหตุผลที่เป็นไปตามความเป็นจริง ในการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นจริง จึงควรจะต้องใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ซึ่งน่าจะมีความเหมาะสม อนึ่งในการประเมินผลหอพักศึกษิตนิเวศน์ในครั้งนี้ เป็นความประสงค์ของหอพักที่ต้องการให้มีการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานและการดำเนินงานต่าง ๆ และเพื่อต้องการที่จะให้หอพักนี้เป็นต้นแบบของหอพักนิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอนาคต

วัตถุประสงค์

การวิจัยเชิงประเมินหอพักศึกษิตนิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องนี้ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงนโยบาย และการบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินงานของหอพักนั้น ตรงตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งหอพักมากยิ่งขึ้น โดยมีคำถามชั่วคราวที่ต้องการแสวงหาคำตอบ ดังนี้

1. หอพักศึกษิตนิเวศน์ มีการดำเนินงานที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาเล่าเรียนของนิสิต มากน้อยเพียงใด
2. หอพักศึกษิตนิเวศน์ ได้จัดรูปแบบและกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย (University Life) และจัดกิจกรรมเชื่อมโยงระหว่างหอพักกับชุมชนโดยรอบ พัฒนาทางวิชาการ เสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง เสริมสร้างด้านกิจกรรมทางสังคม สันทนาการ พละนันทรม และช่วยเหลือหลอมคุณธรรม ให้เกิดแก่นิสิตในหอพัก มากน้อยเพียงใดอย่างไร
3. หอพักศึกษิตนิเวศน์ มีระบบการบริหาร จัดการ ที่เป็นอิสระและคล่องตัวหรือไม่ มีการจัดองค์กรและบุคลากรอย่างไร

4. สัดส่วนระหว่างนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา กับนิสิตระดับปริญญาตรี ที่พักอาศัยอยู่ในหอพักศึกษิตนินเวศน์ ตามความเป็นจริงกับที่กำหนดไว้ เป็นอย่างไร ส่วนใหญ่เป็นนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษาหรือไม่ และมีหลากหลายสาขาวิชาหรือไม่ เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหอพักหรือไม่ อย่างไร

5. หอพักศึกษิตนินเวศน์สามารถดำเนินการให้พอเลี้ยงตัวได้ และมีเงินเหลือเพื่อคืนทุนภายใน 20 ปี รวมทั้งปรับปรุงอาคารครั้งใหญ่ภายใน 5 ปี หรือไม่ อย่างไร

6. หอพักศึกษิตนินเวศน์มีอาคารสถานที่เหมาะสมที่จะเอื้ออำนวย และเสริมสร้างบรรยากาศในการศึกษาเล่าเรียนหรือไม่ อย่างไร

7. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหอพักศึกษิตนินเวศน์ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา บรรลุตามนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหอพัก คือ ฝึกฝนให้นิสิตได้รู้จักการอยู่ร่วมกันในที่พักที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการศึกษา และสามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถดำเนินการในรูปธุรกิจของเอกชนที่มีได้มุ่งแสวงหากำไร เพียงแต่ให้พอเลี้ยงตัวเองได้ และคุ้มกับเงินทุนและค่าใช้จ่ายที่ได้ลงทุนไปหรือไม่ อย่างไร

8. แนวโน้มของหอพักศึกษิตนินเวศน์ ในอนาคตควรมีการปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขตดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี โดยใช่วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. การเลือกกรณีศึกษา ผู้วิจัยเลือกศึกษาหอพักศึกษิตนินเวศน์โดยเลือกศึกษาคณะกรรมการนโยบาย และคณะกรรมการบริหารหอพัก และนิสิตที่พักอาศัยในหอพักตั้งแต่เริ่มจัดตั้งหอพักจนถึงปัจจุบัน โดยผู้วิจัยพิจารณาแล้ว เห็นว่าสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้พักอาศัยอยู่ในหอพักตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 ทำให้รู้จักคุ้นเคยกับผู้ที่พักอาศัยเป็น

อย่างดี ผู้วิจัยจึงรู้จักกับนิสิตเกือบทุกคนที่พักอาศัยอยู่

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นหลัก และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Session) การสนทนากลุ่มแบบธรรมชาติ (Group Discussion) โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลติดต่อกัน 8 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2537 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2538

4. ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

4.1 การใช้ชีวิตของนิสิตในหอพักศึกษิตินิเวศน์

4.2 การบริหารงานของหอพักศึกษิตินิเวศน์

ข้อตกลงเบื้องต้น

เอกสารต่างๆ ที่ใช้ประกอบการศึกษา เช่น คำสั่ง ระเบียบ รายงานการประชุม เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ เนื่องจากเป็นเอกสารของทางราชการ ซึ่งต้องบันทึกไว้อย่างระมัดระวัง และถูกต้อง

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

หอพักศึกษิตินิเวศน์ หมายถึง สถานที่พักอาศัยชั่วคราวของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระดับปริญญาบัณฑิต และบัณฑิตศึกษา

คณะกรรมการนโยบาย หมายถึง คณะกรรมการซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการจัดหอพัก และกำหนดระเบียบข้อบังคับภายในของหอพัก ประกอบด้วย อธิการบดีเป็นประธานกรรมการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจกรรมนิสิต เป็นรองประธานกรรมการ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายทรัพย์สิน รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผน และพัฒนา คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ประธานสภาคณาจารย์หรือผู้แทน
ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ผศ.สุพัตตา ปวนะฤทธิ และ
ผู้แทนสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการบริหาร หมายถึง คณะกรรมการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนิน
การบริหารหอพักให้เป็นไปตามนโยบายระเบียบ และข้อบังคับที่คณะกรรมการนโยบายหอพัก
กำหนด ประกอบด้วยรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต เป็นประธานกรรมการ คณบดีบัณฑิต
วิทยาลัยหรือผู้แทนเป็นรองประธานกรรมการ ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายการเงิน ผู้อำนวยการ
ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักงานจัดการทรัพย์สิน ผู้อำนวยการกองอาคารสถานที่
ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต อนุสาส์กหอพักศึกษิตนิเวศน์และผู้จัดการหอพักศึกษิตนิเวศน์
นิสิต หมายถึง นิสิตชาย หญิง ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระดับปริญญา
บัณฑิตและบัณฑิตศึกษา ที่พักอาศัยอยู่ในหอพักศึกษิตนิเวศน์ ระหว่างปี พ.ศ. 2532-2537

การสนทนากลุ่มตามธรรมชาติ หมายถึง การสนทนาที่เกิดขึ้นได้ทั่วไปในงานภาค
สนทนา โดยไม่เจาะจงเรื่อง สถานที่ เวลา และผู้ร่วมสนทนา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการจัดหอพัก ทั้งในด้านการ
บริหาร การดำเนินการ การบริการ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมให้มี
ประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย
(University Life)
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาในการจัดให้มีหอพัก เพื่อ
เสริมสร้างบรรยากาศ และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย เพิ่มเติมขึ้น